

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32.—, polletno
din 16.—, četrtletno din 9.—, ino-
zemstvo din 64.—
Poštno-čkovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.

Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000.—, pol strani din 1000.—,
četrt strani din 500.—, 1/8 strani
din 250.—, 1/16 strani din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda din 1.—

Boj kletvi in kvanti!

Svetovna vojna je povzročila ter pustila kot posledek mnogo raznoliškega zla. Življenje je postalo borba za obstoj; ako je bilo borba v preteklosti, je tem bolj v sedanjosti ter bo ostalo v bližnji bodočnosti. Pomanjkanje vlada na svetu, milijoni se morajo boriti, da sploh vzdržijo in ohranijo življenje. Obzorje življenja posameznikov in narodov pokrivajo oblaki, temni in mrzki, ki zastirajo vedrino neba in svetli sij sonca. Povsod se slišijo pritožbe in tožbe o pomanjkanju, revščini, trpljenju, težavah in borbah za golo življenje. Treba bi bilo spričo teh razmer se namazati z božjim mazilom potrpežljivosti ter porabiti vse naravne sile duha in telesa in hkrati tudi nadnaravna sredstva, da človek premaga in obvlada vse težave, stiske, bridkosti in ovire, ki se mu postavljajo na življenjsko pot.

Mesto tega pa opazamo sredi težkih in žalostnih razmer sedanjosti še bolj žalostni pojav ostudnega in surovega preklinjanja, in kar je najbolj žalostno in usodno: tudi obilico bogokletnih besed, ki Boga sramotijo. Tudi med našim ljudstvom se ta duševna kuga razširja in narašča od leta do leta. Tudi nekdaš se je preklinjalo na naši zemlji, hudičevalo se je in vrgovalo. Ni pa bilo ostudnega jebentovanja in porkovanja, kakor se danes sliši skoro v vseh krajih. Kletev in kvanta ni zajela samo mladino, marveč tudi odrasle, zajela je vse stanovne in žolibog že tudi ženstvo. Neki hrvaški kmečki mladenič je o tem zapisal v »Hrvaški Straži« dne 17. oktobra te-le besede: »Četudi se je prej psovalo in preklinjalo, gotovo se ni nikdar toliko kot danes, ko vsakdo preklinja kakor za tekmo, in to ne samo v srditosti in besnosti, marveč tudi v navadnem razgovoru s tovarišem in prijateljem, v hiši, pred otroki, na ulici, na polju pri delu. In noben preklinjalec ne pomisli na slabe posledice svojih grdihih besed in odurnih kletvin. Preklinja kmet, preklinja delavec, preklinja meščan, preklinja uradnik, preklinja orožnik, preklinja finančar, preklinja staro in mlado, možje in fantje in na žalost že tudi ženske.« To je dejstven opis, čigar predmetnost se ne konča ob Sotli, kar moramo ugotoviti s tugo in boljo v duši.

Kletev je greh. Mnogoteri podcenjujejo težino tega greha, češ, saj so kletvine zgolj besede. Res so besede, toda besede prihajajo iz srca. »Človek grdihih besed je tudi človek grdega srca«, tako je učil in uči škof Slomšek. Če pa te besede niso resno mišljene, se preklinjevalec dela smešnega kakor pes, ki laja proti mescu. Toda ne sme se kletev podcenjevati v nobenem primeru že radi pohujšanja, ki je z

njo združeno. Po svojem bistvu je kletev, ki jo Bog prepoveduje v svoji drugi zapovedi, mržnja zoper Boga, ki vsebuje najnevrednejše, najgrše in najodurnejše, kar se more reči Bogu, ki je naš Stvarnik, naš Oče, naš Zveličar in tudi naš Sodnik. Res je, da kletev Boga ne doseže, doseže pa v obliki kazni preklinjevalca samega. Sveti Ivan Zlatoust to prav lepo razlaga s temi besedami: »Kamen, ki ga vržeš kvišku, ne more zadeti nebes ali pa nebesnega telesa ter ga raniti, tebi pade nazaj na glavo ter jo razbije. Tako tudi preklinjevalec ne more Bogu škoditi, ker je presilen in preveč vzvišen, da bi mogel trpeti. Zato pa tak človek ostri železo ter ga pripravlja za lastno dušo, ko se bo pojavila tako nevhvaležna pred Bogom, ki mu je storil toliko dobrot.«

Ne samo greh je kletev in kvanta, marveč tudi sramota za posameznika in za narod, ker je dokaz, da prevladuje v pojedincih in v ljudstvu nepotrpežljivost, surovost, strast, predvsem jeza in sovražstvo. Kjer je prava izobrazba in omika doma, tam ni preklinjanja in bogokletja. Zato je boj zoper kletev in kvanto boj za izobrazbo in prosveto. V ta boj so poklicani vsi prijatelji ljudstva, osobito mla-

dine. Na Hrvaškem se sedaj vodi prava križarska vojna zoper kletev in psovko. V tej borbi sodelujejo vsi dušni pastirji, vse verske organizacije, vse krščansko časopisje in vsa krščanska društva. Ta borba se proglašja kot ena najbolj sodobnih in potrebnih nalog Katoliške akcije. Tudi v Sloveniji je potrebna odločnejša in bolj smotrena borba zoper rastočo kugo kvante, kletev, sramotenja Boga in Matere božje. Naj bi v tem boju storili svojo dolžnost starši, dobro se zavedajoč svoje težke odgovornosti pred Bogom. Znani pregovor pravi: »Kakor stara ptica poje, tako uči mlade svoje.« Če se mladina že v nežnih letih detinstva nauči in navadi kleti, zadeva navadno velik del krivde družino, drug del pa cesto. V boju za iztreljenje te grde in grešne navade mora izpolniti svojo dolžnost šola, ki ni ali vsaj ne bi smela biti samo učilnica, marveč mora biti predvsem vzgojevalnica. Državna oblast naj bi bolj kot doslej pazila, ali šola v tem oziru stori, kar bi mogla in tudi morala storiti. Opozarjamo tudi naše prosvetne in vzgojne organizacije, da sistematično nastopajo proti duševni kugi, ki jo širi med ljudstvom in zlasti med mladino nebrzdani, surovosti, nečistosti, hudobnosti in jezi vdani jezik. Le splošni, smotreni in vztrajni borbi se bo posrečilo, da se zatre ta grda pregreha, preden postane naša narodna sramota.

V NAŠI DRŽAVI

Predsedstvo skupščine in senata

Volitev skupščinskega predsedstva

Skupščinsko sejo 20. oktobra je vodil že tretjič najstarejši poslanec Stevan Jankovič. Na dnevnem redu je bila volitev skupščinskega predsedstva. Postavljeni sta bili dve listi: lista vladne večine, kluba JRZ in zemljoradniškega kluba, ter skupna lista opozicije. Na vladni listi so nastopili kandidati za predsednika dosedanji predsednik Čirič, za podpredsednike Franjo Markič, Jevrem Tomič, Radisav Vučetič, za tajnike pa Dragomir Stojadinović, Dragan Damič, Nuriya Pozderac, dr. Veble in Stojadin Dimitrijevič. Na listi skupščinske opozicije so kandidirali za predsednika Lazarevič (JNS), za podpredsednike Milivoj Perić (neodvisni klub), dr. Baričević (jugoslovanski klub) in dr. Režek (delovni

klub), za tajnike pa Bogdan Ercegovac (narodni pokret), Vojislav Nenadović (neodvisni klub), Bogdan Petrovič (narodni pokret), Vladimir Tišma (jugoslovanski klub) in Mustafa Mulalić (JNS).

Glasovalo je 298 poslancev. Od teh je dobil Čirič 181 glasov, Lazarevič pa 115 glasov. Za predsednika je bil izvoljen dosedanji predsednik Stevan Čirič. Za podpredsednike so bili izvoljeni Franjo Markič (172), Jevrem Tomič (168) in Vučetič (170 glasov). Za tajnike so bili izvoljeni Dragomir Stojadinović, Dragan Damič, Nuriya Pozderac, dr. Veble in Stojadin Dimitrijevič, vsi z vladne liste.

Volitev predsedstva v senatu

Istega dne kakor v skupščini so se vršile tudi volitve senatnega predsedstva in sta bili prav tako postavljeni dve listi: skupna lista delovnega in neodvisnega kluba ter kluba JNS. Na vladni listi so kandidirali za predsednika dosedanji predsednik dr. Mažuranič, za podpredsednika dr. Kotur in Svetozar Tomič, za tajnike pa Vukotić, Tomo Kovačević in dr. Gregorin. Na opozicijski listi so kandidirali: za predsednika dr. Tomašič, za podpredsednika Uroš Krulj in Ivan Pucelj, za tajnike dr. Protič, dr. Glušac in Jovo Banič. Glasovalo je 85 senatorjev. Od teh je dobil dr. Mažuranič 54, dr. Tomašič 30,

Slovenska katoliška obitelj kupuje in rabi pošne depisnice Sv. Cirila in Metoda. Na vsaki pošti samo en dinar

Krasne ilustrirane poštne dopisnice Sv. Cirila in Metoda so najcenejše dopisovanje za vsakogar. Na vsaki pošti samo en dinar

ena glasovnica je bila prazna. Za predsednika je bil izvoljen dr. Želimir Mažuranič. Njegovo izvolitev so senatorji delovnega in neodvisnega kluba pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem. Dr. Kotur je dobil 54 glasov, Tomič 50, dr. Krulj 30, Pucelj 32, dr. Ploj pa 1 glas. Za podpredsednika sta bila izvoljena dr. Kotur in S. Tomič. Vseh 85 senatorjev je glasovalo tudi za tajnike. Dr. Vukotič, dr. Gregorin in Kovačević so dobili po 53 glasov, Protič 32, dr. Glušac in Banič po 31 glasov. Za tajnike so bili izvoljeni dr. Vukotič, dr. Gregorin in Tomo Kovačević.

Seja skupščine in senata 21. oktobra

Skupščinski seji 21. oktobra so prisostvovali vsi člani vlade. Ob tej priliki je prečital ministrski predsednik dr. Stojadinović ukaz kraljevih namestnikov, s katerim se uvaja redno zasedanje skupščine.

Sledila je seja senata, na kateri je istakto predsednik vlade prečital ukaz o uvedbi rednega zasedanja senata. — Na popoldanski seji senata je bila za stalne odbore sestavljena sporazumna lista ter so bili od Slovencev izvoljeni v: verifikacijski odbor dr. Ploj kot član, Smodej in dr. Kramer kot namestnika; v administrativni odbor Smodej kot namestnik; v odbor za prošnje in pritožbe Ivan Hribar kot član; v imunitetni odbor dr. Marušič in dr. Kramer kot člana, Smodej kot namestnik; v finančni odbor Smodej, Pucelj in dr. Kramer kot člani.

Volitev stalnih skupščinskih odborov

Na skupščinski seji 22. oktobra so bile volitve v stalne skupščinske odbore. Vsi klubi so postavili svoje liste. Lista JRZ, skupščinske večine in zemljoradniškega kluba je dobila v administrativnem, verifikacijskem, imunitetnem ter v odboru za prošnje in pritožbe od 21 odbornikov 12, v finančnem odboru od 31 odbornikov 18. V verifikacijski odbor so bili od slovenskih poslancev izvoljeni: Rudolf Pevec kot član, Anton Kersnik kot namestnik; od opozicije kot član dr. Režek, kot namestnik Avgust Lukačič. V administrativni odbor pride kot namestnik Karel Gajšek; od opozicije kot član Milan Mravlje, kot namestnik Rajko Turk. V imunitetni odbor je izvoljen kot član Karel Gajšek, kot namestnik Rudolf Pevec; od opozicije kot član Rudolf Pleskovič, kot namestnik St. Hočevnar. V odbor za prošnje in pritožbe je bil izvoljen kot član Franc Šemrov in kot namestnik dr. Fr. Klar; od opozicije kot člana Albin Koman in Karel Doberšek, kot namestnik dr. Riko Fux. V finančni odbor pride kot član dr. Koce, njegov namestnik je Karel Gajšek; od opozicije kot član Ivan Mohorič in dr. Ivan Jančič, kot namestnik inž. Franc Zupančič. — Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

V DRUGIH DRŽAVAH

Potovanje bolgarskega kralja v London. Bolgarski kralj Boris se bo podal prihodnji mesec na potovanje po Evropi in bo obiskal med drugim tudi London, kjer se bo pomudil 4 dni in bo gost angleškega kralja. V londonskih političnih krogih pripisujejo temu potovanju veliko važnost, ker

se bo kralj sestal v Londonu z vodilnimi osebnostmi angleškega javnega mnenja. Vsebinska pogovorov se bo nanašala na vojaško enakopravnost Bolgarije. Ob tej priliki bodo razpravljali o razveljavljenju določb neullayske mirovne pogodbe, ki preprečuje Bolgariji večjo oborožitev in pomnožitev vojaških sil.

Šest milijard davkov za ureditev italijanskega imperija. Italijanski ministrski svet je sklenil pod predsedstvom Mussolinija določbe o novih davkih v iznosu šest milijard lir, katere bo plačal velekapital. Na novo bodo obdavčene delniške družbe, ki bodo morale dati državi 10% od delniške glavnice in rezerv. Ta davek bo dal državi pet milijard. Dalje bo povišana letoviščarska taksa za tujce, kar bo vrglo eno milijardo. Ves ta denar bo porabila vlada za gospodarsko in vojaško izgraditev italijanskega cesarstva. Za kolonizacijo Abesinije bodo ustanovljena tri ogromna vzorna posestva. Na teh bodo naselili italijanske delavce in jim bodo dali v izkoriščanje velikanska zemljišča v Abesiniji. Za Vzhodno Afriko bo organizirana prostovoljna fašistična milica. V njej bodo služili v Afriki uslužbeni Italijani. V vsaki pokrajini se bo ustanovila narodna milicijska legija. Poveljstvo teh legij bo v abesinski prestolici v Addis Abebi pod vodstvom generala.

Čiščenje med sovjetskimi komisarji. — Osrednji izvršilni odbor sovjetske Rusije je odstavil doslej na Stalinov pritisk že 12 ljudskih komisarjev. V najnovejšem času je bil nagnan komisar za notranjo trgovino Vajcer, ki je seve jud. Vajcer je označen za sovražnika države, dasi mu je sam Stalin podelil leta 1936 dve najvišji sovjetski odlikovanji. Za njegovega naslednika je bil imenovan Smirnov. Zginito je moral tudi pravosodni komisar Antonov Ovsenko, ki je bil eden najbolj zvestih Leninovih učencev in sodelavcev. V začetku boljševiške revolucije je bil vojni komisar v Ukrajini, kjer se je odlikoval kot človeški mesar in brezprimerni krvolok. Ob izbruhu španske državljanske vojne so ga poslali v Barcelono. Tam je bil organizator sovjetske rdeče pomoči in mednarodnih brigad. Pred šestimi meseci je prevzel kot veličastna nova zvezda komisarjat za pravosodje in sedaj je sovražnik države. Novi pravosodni komisar je postal Dimitrijevič, dosedanji predsednik najvišjega rdečega sodišča v Moskvi.

Značilna izjava južnoafriškega vojnega ministra. Kakor znano, je Južna Afrika angleški dominijon. Vojni minister južnoafriškega angleškega dominijona je imel zadnje dni govor, ki je zelo potrl in prenetil Angleže. Tokrat se je zgodilo prvič v zgodovini angleškega imperija ali svetovnega vladarstva, da je zastopnik vlade angleškega dominijona javno izjavil, da njegova dežela ne bo priskočila na pomoč Angliji, če bi se ta zapletla v kako vojno. Vojni minister je poudaril, da se Anglija bridko moti, če veruje, da bi ji bila Južna Afrika za slučaj vojne v pomoč. Med Južno Afriko in Anglijo obstoji sicer pogodba, vendar ta ne daje Angliji pravice, da bi se zanašala na oboroženo pomoč, če bi Evropa vzplamtela v novi vojni. Posebno je še podčrtal g. minister, če smatra Anglija to njegovo izjavo kot poziv k vstaji, potem je on sam prvi upornik. Za vojno je Južna Afrika pripravljena samo za obrambo mej lastne pokrajine. Južna Afri-

ka nima niti najmanjšega zanimanja za vojne izven njenih mej. — Ravno kar omenjena izjava južnoafriškega ministra je v živo zadela Angleže sedaj, ko imajo toliko posla z državljansko vojno v Španiji in z uporom Arabcev v Palestini, ki se vedno bolj širi.

Novice iz španske državljanske vojne.

Londonski odbor za nevmešavanje

Anglija in Francija sta na strani rdečih v Španiji in skušata tudi kriti po možnosti sovjetsko Rusijo, katera podpira španske komuniste s prostovoljci in z raznim vojnim materijalom. Italija in Nemčija očito držita z zmagovitim generalom Franco. Obe zahtevata od Angležev in Francozov, da pripoznajo španske nacionaliste in rdeče kot dve med seboj se vojskujoči sili. Za slučaj tega priznanja bi Nemci in Italijani umaknili iz Francovega tabora gotovo število svojih prostovoljcev. Vse omenjene štiri velesile so seve zastopane v londonskem odboru za nevmešavanje v španske zadeve. Radi razcepljenosti v mnenjih glede Španije londonski odbor ne more nikamor. Anglija in Francija očitata v tem odboru Italiji in Nemčiji, da namenoma zavlačujeta razprave v odboru, da bi jima ne bilo treba odpoklicati prostovoljcev, dokler bi ne bili rdeči od nacionalistov popolnoma poraženi. Dejstvo je, da je delo londonskega odbora do 21. oktobra ostalo ravno tam, kjer je obtičalo meseca julija. Šele ta dan je došlo do nekakega navideznega sporazuma, na katerega sta pristali tudi Italija in Nemčija. Sporazum obsega tri točke in med temi je najvažnejše, da se bo izvršil dejanski odhod prostovoljcev iz Španije pod nadzorstvom komisije, katero bo imenoval londonski odbor. Določilo se še bo, kdaj in na kakšen način bodo prostovoljci zapustili španska tla.

Zasedba zadnje rdeče postojanke na severu

Francove nacionalne čete so pri prodiranju proti zadnji rdeči postojanki na severu, proti mestu Gijon ob morju, zavzele najprej važni mesti pred Gijonom: Villaviciosa in Infesto. Z zavzetjem teh točk je postal položaj branilcev Asturije in Gijona brezupen in je že 20. oktobra prevladovalo upanje, da se bodo zadnji bataljoni rdečih asturskih milčnikov predali zmagovalcem.

Dne 21. oktobra dopoldne se je mesto Gijon predalo. Prvi so vkorakali v mesto Navarci, kateri so prehodili v treh dneh 60 km. Hitrost napredovanja zmagovalcev je preprečila nakano anarhistov, ki so hoteli požgati vse mesto z okolico vred.

Komunistični poglavarji so zbežali iz Gijona že dva dni pred predajo. Zatekli so se na ladjah in z letali v Francijo.

Voditelj asturskih komunistov, Tomaž Belarmin, kateri je izdal povelje, da se mora Gijon braniti do zadnjega moža, je pobegnil že 20. oktobra z družino in imetjem na petih letalih proti francoski meji.

S padcem Gijona so zgubili španski rdečkarji zadnje pristaniško mesto na severu in se tudi ljute borbe na asturski severni fronti, ki so bile radi zelo hribovitega ozemlja izredno težavne, nagibajo h koncu.

Kaj je pridobil Franco z Gijonom?

Pomen zasedbe Gijona od Francovih čet je za nacionaliste nepregledno važnega po-